

גרשון אינגבר

כל המרים ידו על חבירו - נקרא רשע

המקור המקראי לכך (שמות ב', יג): "ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים, ויאמר לרשע: למה תכה רעך¹. רש"י (שם): "למה תכה. אעפ"י שלא הכוהו נקרא רשע דברמה יד".

המקור התלמודי (סנהדרין נח, ע"ב): "אמר ריש לקיש, המגביה ידו על חבירו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע שנאמר "ויאמר לרשע למה תכה רעך", "למה הכית" - לא נאמר, אלא "למה תכה", אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע".

א. הלימוד - בהבנה ראשונה

משה יוצא אל אחיו העברים ורואה אחד מהם מרים את ידו על חבירו להכותו, ואז משה פונה אליו: "למה תכה רעך", בלשון עתיד, כדין, שהרי עדיין לא הכהו אלא עומד להכותו. אעפ"י, הוא כבר מכונה רשע, מכאן שכל המרים את ידו על חבירו ואפילו לא הכהו נקרא רשע. לפי הבנה זו, הפנייה "למה תכה רעך" מקבלת משמעות של "למה אתה עומד להכות את רעך". מניין שאכן משה רואה את האחד מרים את ידו על חבירו? שאל"כ משה לא היה יודע שהוא עומד להכותו ולא היה יכול לשאול "למה תכה רעך".

וכן הבין המהר"ל דיסקין (עה"ת): "ומניין מוכח דבהרמת יד נקרא רשע, ע"ש, היינו זהא משה רבינו ע"ה בא ע"כ בתחילת המעשה קודם ההכאה, דאי באמצע ההכאה לא היה אומר 'למה תכה' דאינו יודע מי התחיל, דילמא השני כבר הכהו והוא משיב לו פצע תחת פצע, ולא שייך השאלה 'למה תכה', אלא ע"כ בא קודם ההכאה, רק שראה שמרים ידו כדי להכות וקראו 'רשע', וע"כ דבהרמת יד, נקרא כן...".

1. וכבר השתרש הביטוי הלא מדויק: "רשע, למה תכה רעך", ולא ברור מה המקור לכך. וכן מצאנו בדברי הסמ"ע (שו"ע חו"מ ת"כ, ג'): "אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע, דכתב רשע למה תכה רעך. וכן, בפירוש המהר"ל עה"ת (יגור אריה"): "...משה אמר רשע למה רעך".

ב. הקשיים המתעוררים בעקבות הבנה זו

1. מההיבט של הדקדוק העברני, הביטוי "למה תכה רעך" - למרות היות הפועל בלשון עתיד, אינו מצביע בהכרח על פעולה בזמן עתיד, כי אם גם על פעולה שהתחילה בזמן עבר ומתמשכת להווה. ויש לכך דוגמאות לרוב ונציין שתיים:

א. (שמואל א', א', ח): "ויאמר לה אלקנה אישה: חנה, למה תבכי, ולמה לא תאכלי, ולמה ירע לבבך" - הפעלים בלשון עתיד, למרות שהפעולות התחילו כבר בזמן עבר, שהרי הנביא מציין בפסוק קודם "ותבכה ולא תאכל".

ב. (בראשית ל"ב, ל): "למה זה תשאל לשמי" - הפועל בלשון עתיד למרות שהפעולה בוצעה כבר בזמן עבר, שהרי הכתוב מעיד קודם לכן: "וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך". אי"כ גם בענינו, "למה תכה רעך" לא בהכרח שיש לו משמעות של לפני הכאה, יכול להיות שמשא פונה אל הרשע כיוון שכבר הכה את חבירו בעבר וממשיך להכותו בהווה. "למה תכה רעך" - יכול לקבל משמעות של "למה אתה ממשיך להכות את רעך" ולא בהכרח "למה אתה עומד להכות את רעך". וחזרה השאלה למקומה, מניין שהמרים ידו על חבירו נקרא רשע.

2. במסגרת הלימוד, יש צורך להוכיח קשר חד ערכי בין הפעולה והתוצאה, בין הרמת היד ובין הכינוי רשע, דהיינו, רק בעקבות הרמת היד נקרא רשע. ומניין זאת? אולי העברי נקרא רשע בגלל מעשי רשעות אחרים, קודמים, ולא דווקא בגלל הרמת היד. לשון הכתוב מחזקת את טיעונו, שהרי לשון הכתוב היא: "ויאמר לרשע" - משמע שהינו רשע כבר קודם לכן. לו דברי משה היו: "רשע, למה תכה רעך", היה מתקיים קשר ישיר יותר בין ההכאה והרשעות. ברם, אין זה משה הקורא לעברי "רשע" כי אם הכתוב, ובהחלט ייתכן שהכתוב יודע על מעשי רשעות קודמים.

3. הכתוב מעיד שמשא ראה "שני עברים נצים". הביטוי "נצים", בפשטות הדברים בא לציין משהו חמור יותר מאשר סתם מריבה מילולית². עפ"י דוגמאות מהמקורות, שהבאנו להלן, משמע שמדובר כאן במריבה שיש בא הכאה ממש. כגון, "כי ינצו אנשים יחדי וקרבה אשת האחד להציל את אישה מיד מכהו"³ (דברים כ"ה, יא). וכן, "וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה" (שמות כ"א, כב), ובוודאי שבנגיפה יש הכאה. וכן, בישעיהו (נ"ח, ד) מצאנו מקבילה ל"מצה" ולהכאת אגרוף "הן לריב

2. ראה על המריבה בין רועי אברהם ובין רועי לוט (בראשית י"ג, ז). מדברי רש"י משמע שהמריבה הינה מילולית בעיקרה. וכן, בישעיהו (א', כג) "ורוב אלמנה לא יבוא אליהם", וכן במיכה (ו', א) "קום ריב את ההרים". משמע שריב מתאפיין באלימות מילולית ולא מעבר לכך.

3. אמנם רש"י (ע"ה"ת) מסתמך על הספרי "כי ינצו אנשים... סופן לבוא לידי מכות", אך מהגמרא בבב"ק (פח, ע"א) משמע שמדובר בחבלה פיזית, וכן משמע מהגמרא בסנהדרין (עד, ע"א): "וכי ינצו אנשים וגוי ואמר ר' אלעזר במצות שבמיתה הכתוב מדבר", ובוודאי שמדובר באלימות פיזית.

ומצה תצומו ולהכות באגרופ רשע. וכן במדרש רבה (במדבר פי"ח): "ראה שני צפורים מתנצין זה עם זה, הריג אחד מהם את חברו..."³, ובוודאי צפורים לא מריבים ולא הורגים זה את זה תוך כדי מריבה מילולית. על כן, "שני עברים נצים" - הכוונה לשני עברים מכים זה את זה בפועל. א"כ, כיצד מתבצע הלימוד שכל המרים יד על חברו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע? אולי נקרא רשע כיוון שהכהו בפועל.

4. לשון הלימוד במסכת סנהדרין: "למה הכית" - לא נאמר, אלא 'למה תכה', אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע" - נראית מוקשית מהבחינה הלוגית. מהקטע בגמרא "למה הכית" - לא נאמר, משמע לכאורה שהייתה קיימת אפשרות לכתוב בתורה "למה הכית" בלשון עבר ואעפ"י העדיפה התורה את לשון עתיד "למה תכה", וזה קשה, כי אם משה רואה לפניו את אחד העברים מרים ידו על חברו לפני שהכהו, אז האפשרות לכתוב "למה הכית" אינה קיימת כלל. הטיעון של הגמרא "למה הכית" - לא נאמר" - לא ייתכן, וממילא לא יכול לתרום דבר לצורך הלימוד⁴.

ג. הצעת פתרון

בעקבות הקשיים, ננסה להלן להתמודד עם הסבר שונה מההבנה הראשונה כיצד יש ללמוד מן הפסוק "ויאמר לרשע למה תכה רעך" את ההלכה שכל המרים יד על חברו, אפילו לא הכהו נקרא רשע. נענה בין השאר על השאלות מניין שאסור להרים ידו על חברו? מניין שאם הרים ידו נקרא רשע? ונוכיח התאמה בין הלימוד ובין הכתוב.

מה ראה משה?

בהסתמך על הדוגמאות שהבאנו מהכתובים, לעיל, יש להבין מהלשון "והנה שני אנשים עברים נצים" שהייתה זו מריבה תוך כדי הפעלת אלימות פיזית. **משה ראה, א"כ, שני עברים מכים זה את זה בפועל!**

וכן הבין המלבי"ם (עה"ת): "וירא והנה שני אנשים עברים נצים, המצה היא ע"י הכאה וזה ההבדל בינו ובין ריב...".
וכן הבין בעל "הכתב והקבלה" (עה"ת): "כל נצים הוא קטטה שיש בה הכאה וחבלה".

וכן הבין הרש"ר הירש (שמות כ"א, יח-כב): "וכי ינצו וגוי דהיינו מחלוקת שהתחילה בקטטה ובתיגרת ידים של ממש. בניגוד לריבי מצין 'נצה': קטטה ותיגרת ידים". ובהתאם לכך, בהחלט היה מקום בתורה ללשון: "למה הכית את רעך". עפ"י הבנה זו, לשון הגמרא בסנהדרין (נח, ע"ב) "למה הכית" - לא נאמר, תהיה מדוקדקת מאוד, כיוון שהיה מקום לכתוב בתורה "למה הכית", שהרי ראה אותם מכים זה את זה בפועל.

4. וייתכן שהמהר"ל דיסקין רמז לקושי זה בסוף דבריו, ועיין בדבריו במקור.

למשמעות "למה תכה רעך"

ואעפ"כ התורה לא כתבה "למה הכית את רעך"! מדוע? כדי לא להפסיד את הלימוד בדבר האיסור של הרמת היד על החבר. רק מהלשון "למה תכה רעך" ניתן ללמוד על האיסור הנדון. כיצד? מכתבת הפועל בלשון עתיד, "תכה", למדנו שמה שהבין שעומד להכות את חברו שוב. הבנה זו למשה, מניין? אלא שראהו מרים את ידו להכותו? עצם האיסור להרים את היד על חברו נלמד מהקטע "למה תכה רעך", שהרי אין זו שאלה אינפורמטיבית לקבלת מידע על הסיבות להכאה הצפויה, כי אם שאלה רטורית המביעה מחד, מורת רוח על ההכאות שבוצעו בעבר, ומאידך, דרישה להפסקתן מכאן ואילך.

הלשון "למה תכה רעך" תקבל משמעות של "למה אתה עומד להכות את רעך" (שוב!). יש כאן אי"כ לימוד כפול, המילה "תכה" בלשון עתיד מצפינה את האינפורמציה שהייתה כאן הרמת יד, ומאחורי הביטוי "למה תכה רעך" מוצפנת האינפורמציה בדבר האיסור על הרמת היד.

לשון העתיד "תכה" לא סותרת את העובדה שכבר הכהו בעבר, שהרי כל מכה ומכה בטבעה מלווה בהרמת יד, אז, בנוסף להכאות בפועל משה רואה גם הרמות יד, וגם את הרמת היד הספציפית, נשוא דיונו, שבעקבותיה פונה משה אל הרשע: "למה תכה רעך".

למשמעות "ויאמר לרשע"

"ויאמר לרשע" אמור להיות ביטוי המזהה את האיש העברי שמה פונה אליו. אך אם יתברר לנו ששניהם רשעים, אל איזה רשע מביניהם פונה משה? בעקבות פירושו של רש"י (ע"ה"ת): "רעך - רשע כמוך" מתברר ששני המתקוטטים הינם רשעים. וכן מצאנו במדרש "שכל טוב": "והנה שני אנשים עברים - שניהם שוים ברשע". וכן דרשו בכמה מקומות המלה "שני" ללמדנו שדומים זה לזה. וכן הבין הט"ז (ידברי דוד", ע"ה"ת): "...ממ"ש נצים משמע דשניהם היו רשעים". וכן משמע מלשון הגמרא בסנהדרין: "המגביה ידו על חברו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע..." - בוודאי שאם הכהו נקרא רשע, והרי הבנו ששניהם היכו זה את זה בפועל.

מכל האמור לעיל מתברר ששני המתקוטטים כבר נקראו רשעים לפני פנייתו של משה אליהם, אי"כ "ויאמר לרשע" כמזהה את אחד המתקוטטים - אינו יעיל, שהרי לשניהם יאה התואר "רשע" במידה שווה. מדוע נקרא דווקא האחד בשם רשע? על כרחך תאמר שלאחד הנצים יש תוספת רשעות על פני השני. מהי תוספת רשעות זו? זוהי הרמת היד של הרשע האחד על חברו! "ויאמר לרשע", אי"כ, אינו מיועד להוות מען או כתובת אליה פונה משה רבינו, כי אם ללמדנו שהיה מספיק בשביל תוספת רשעות זו של הרמת היד להיקרא רשע.

לסיכום צורת הלימוד

- הפסוק "ויאמר לרשע, למה תכה רעך" מצפין בתוכו את האינפורמציות הבאות:
1. הייתה הרמת יד למטרת הכאה.
 2. קיים איסור בהרמת יד כדי להכות את חברו.
 3. העובר על האיסור נענש בכך שנקרא "רשע".
- האינפורמציה הנ"ל מסוכמת בלימוד הבא: "כל המרים יד על חברו, אפילו לא הכהו, נקרא רשע".
- הלימוד מתבסס על צירוף הטיעונים:
1. ניסוח הדברים בלשון עתיד "למה תכה רעך" ולא בלשון עבר "למה הכית את רעך".
 2. "ויאמר לרשע" - מיהו רשע זה? הרי שניהם רשעים!
- מטיעון ראשון למדנו את האזהרה, ומטיעון שני למדנו את העונש של העובר על אזהרה זו.

ד. הלכה למעשה

המרים ידו על חברו **נקרא רשע**. מהן ההשלכות ההלכתיות הנובעות מכך ש"**נקרא רשע**"? דיני הרשע מפורטים בשו"ע חו"מ, ל"ד (א): "**רשע פסול לעדות...**". ובאשר למרים ידו על חברו, דן בכך סעיף ד', שם: "הגה. **המגביה ידו על חברו להכותו פסול לעדות מדרבנן**". **הסמ"ע** (שם) מנמק: "המגביה ידו על חברו וכו'. אסמכוה אקרא שנאמר **רשע למה תכה רעך**, הכית - לא נאמר, אלא תכה, **שקראו רשע על שביקש להכותו, והיינו בהרמת יד עליו פסול לעדות מדרבנן**, אעפ"י שהוא איסור דאורייתא, מ"מ מאחר שאין בה מלקות **אינו פסול אלא מדרבנן**". נמצאנו למדים מדברי סמ"ע אלה שלוש הלכות: איסור הרמת היד הינו מדאורייתא, האיסור נלמד מהכתוב "למה תכה רעך", אך אין זה דרש מלא כי אם אסמכתא בלבד, ועונשו של העובר על האיסור - פסול לעדות מדרבנן⁵.

בעל **הגהות מיימוניות** (על הרמב"ם ה"י חובל ומזיק, פ"ה, ה"ב), מרחיב בדינו של המרים יד על חברו: "פסק ראב"ן שפוסקים דינו כן **לקרותו רשע ופסול לעדות, ושכנגדו נשבע ונוטל עד שישוב מרשעו ויקבל דין...**, נקרא רשע - שיש לחזן הכנסת להכריז עליו בבית הכנסת ברבים"⁶. מכאן, שהביטוי "נקרא רשע" הינו גם כמובנו

5. באשר לזה שלא שלט על עצמו והכה את חברו בפועל (שלא כדין) דינו הוא להיפסל לעדות מדאורייתא (חידושי הגר"ע אגור, שם), ובוודאי שגם הוא נקרא רשע.
6. וכן מצינו בסמ"ע וב"נתיבות המשפט" (שו"ע חו"מ, רל"ז, א'): "המחזיר אחר דבר לקנותו או לשוכרו בין קרקע בין מטלטלים, ובא אחר וקנאו - נקרא רשע... ומכריזין עליו בבית הכנסת שעשה מעשה רשע כזה".

המילולי, שיש לקרותו רשע. אם נוסיף לכך את החיוב לפרסם את רשעותו ברבים זה יתאים מאוד למה שהתורה עצמה עשתה למרים ידו, קראתהו רשע ופרסמה ברבים את רשעותו⁷. (אמנם לא מצאתי התייחסות למרים את רגלו לבעוט בחבירו, אבל בפשטות דינו דומה למרים את ידו. המאיים בפיו להכות את חבירו, הייתי נוטה לומר שאף דינו כדין המרים ידו על חבירו, שהרי לשניהם אפקט משותף של איום על החבר).

ה. בגדרי האיסור

פשוט הוא שהרמת היד חייבת להיות מלווה בכוונה להכות, שהרי לשם כך ניסח השוי"ע את הדברים בצורה מפורשת "המרים יד על חבירו **להכותו** אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע" לעומת הלשון הסתמית יותר של הגמרא: "המגביה ידו על חבירו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע".

ויש לעיין עוד בהגדרת האיסור, האם הרמת היד הינה איסור נפרד מאיסור ההכאה, איסור חדש שהתורה חידשה, שכשם שקיים איסור הכאה כן קיים איסור של הרמת יד, או שאיסור הרמת היד נכלל באיסור ההכאה, והתורה חידשה לנו שהמרים ידו להכות כאילו כבר התחיל בהכאה.

ונראה, כיוון שאין הכאה בלי הרמת היד, שהרי הרמת היד הינה אמצעי לביצוע ההכאה ובלעדיה אין הכאה, לכן תיחשב הרמת היד כשלב ראשוני בהכאה, ולכן איסור ההכאה יוחל גם על השלב המקדים את ההכאה, ונוכיח את הדברים: שמות רבה(א): "ויאמר לרשע למה תכה רעך. הכית – לא נאמר, אלא תכה, מכאן **שמשעה** שאדם מרים ידו להכות חבירו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע". משמע שמרגע הרמת היד ועד אחרי ההכאה זהו רצף אחד, תחילת ההכאה נחשבת מרגע הרמת היד, וגם אם לא הכהו פיזית עבר על איסור הכאה. וכן הבין הרלב"ג (עה"ת): "והנה ביארו מזה רז"ל שאפילו **בהשתדלות על ההכאה** נקרא רשע".

וכן הבין בעל "תוספת ברכה" (הרב ברוך הלוי עפשטיין): "**בהכאה נכלל גם הכנה להכאה שהוא הרמת היד**".

וכן משמע בספר החינוך, מצוה תקצ"ה: "(ארבעים יכנו) לא יוסיף וכו'. ובוה הלאו הוא אזהרה מהכות כל איש ישראל, ואם החוטא הזה אנו מוזהרים עליו שלא להכותו (מעל מה שהתחייב), בהכות שאר כל אדם לא כל שכן. **וחכמים ז"ל מנעו אותנו אפילו מלרמוז להכות**, ואמרו כל המגביה ידו על חבירו להכותו נקרא רשע, שנאמר ויאמר לרשע למה תכה רעך. שורש מצוה זו נגלה הוא לכל, שאינו בדין, ואינו ראוי להכות בריה, כי אם כדי רשעתו לייסרו עפ"י ביידי".

נמצאנו למדים, שחז"ל לא הסתפקו בגדר המצומצם של איסור ההכאה, כי אם

7. וכעין זה מצינו בגמרא בתענית (ז, ע"ב): "...כל אדם שיש לו עזות פנים מותר לקרותו רשע", ולהלן במקור (8): "מי שיש לו עזות פנים נקרא רשע".

הרחיבו את תחומו לכל פעולה הרומזת על ההכאה. ובהיבט נוסף, מעצם לימוד איסור הרמת היד מהשורש "הכה"; "למה תכה רעך", נראה שאיסור הרמת היד שורשו באיסור ההכאה. ראוי גם להעיר שלא מצאנו בשום מקום שהמכה את חבירו מתחייב בשני איסורים, בהרמת היד ובהכאה.

ו. האיסור בהיבט מחשבתי

יש לעיין מדוע חמור כ"כ דינו של המרים ידו על חבירו? הרי בסופו של דבר לא הכהו! עפ"י דברי הסמ"ע שהבאנו לעיל, "שקראו רשע על שביקש להכותו" ניתן להבין שעצם הרצון להכות יהודי גם מבלי לממש רצון זה, הינו דבר חמור, יהודי שעולה בדעתו להכות יהודי ראוי לכל גינוי וייקרא שמו בישראל "רשע". וכן ב"עץ יוסף" (שמות רבה, א'): "...אף שלא יעשה זאת בפועל (נקרא רשע) כי עיקר ההקפד על רוע הלב והחפץ בזה, אף שלא עשה לו עודנה הרעה".

חומרת הדברים היא בהיות פעולת הרמת היד מצביעה על רוע הלב ועל הרצון להכות יהודי. עד כמה רגישה התורה לעניין של קלון חבירו במקרה של הרמת היד למדנו במסכת מכות. איסור הכאת חבר שלא עפ"י בית דין נלמד מהפסוק (דברים כ"ה, ג): "ארבעים יכנו לא יוסיף, פן יוסיף להכותו על אלה מכה רבה ונקלה אחיך לעיניך". רש"י (שם): "לא יוסיף. מכלן אזכרה למכה את חבירו".

בעניין זה מחדשת לנו הגמרא במסכת מכות (כג, ע"א), וכן נפסק להלכה: "ית"ר אמדוהו לכשילקה - יקלה, פוטרין אותו שנאמר יונקלה אחיך לעיניך", כלומר בהגיע המוכה למצב של קלון נפטר מעונש מלקות. ולא רק זאת אלא אפילו רק הרים את ידו להכותו והגיע למצב של קלו, נפטר לחלוטין מעונש מלקות. עד כדי כך החמירה התורה בקלון חבירו (רש"י, מכות כג, ע"א ד"ה "בין בראשונה").

מצינו א"כ עניין של קלון בהרמת היד להכאה, ואם כך בעונש מלקות שהיה חייב בדין, על אחת כמה וכמה בענייננו כשאינו ראוי להכאה. ויש ליתן את הדעת האם אין בהרמת היד המאיימת להכות, השפלה ובזיון גדולים אף מההכאה עצמה, ואולי בכך חומרתה, ומכאן רגישותה הרבה של התורה להרגשתו הסובייקטיבית של זה שעומד להיות מוכה.

הערכנו, א"כ, את החומרה בה רואה התורה את מעשה הרמת היד להכאה משתי נקודות מבט שונות. האחת, ממוקדת במרים את ידו בהיותו מקרין רשעות וזלזול בזולת. והשנייה, ממוקדת במועמד להכאה, המשדר רגשות השפלה, קלון וחוסר אונים.

בדור פרוץ באלימות כשלנו, ראויים הדברים להדהד בעוז, ואם תרמנו במאמרנו זה להקטנת מיפלס האלימות, ולו במעט, והיה זה שכרנו.

ז. בשולי הדברים - לזהותם של הנצים

קולמוסים רבים נשברו על זיהוי שני העברים הנצים⁸ כדתן ואבירם. אנחנו מציעים כאן את זיהויים בעזרת "שיטת הדילוגים". אבירם מוצפן בפסוק יג בהפרשים של חמש אותיות קדימה, ודתן מוצפן בפסוק יד בהפרשים של עשרים ושלוש אותיות אחורה, כמובא בתדפיס שלהלן. מיהו המכה ומיהו המוכה? מספיק יהיה לזהות את אחד מהם.

פסוק יד מביא את דברי המכה, ועל כן הוא צריך להצפין בתוכו את שם המכה, ומתקבל, שהוא דתן. ממילא מתקבל ששם המוכה הינו אבירם. והדברים עולים בקנה אחד עם תרגום יונתן בן עוזיאל לפסוק יג כדלקמן: "ונפק ביומא תניינא ואודיק והוא דתן ואבירם גוברין יהודאין נצן, וכד חמא די זקף דתן ידיה על אבירם למימחיה אמר ליה, למא אנת מחי לחברך".

י" ויהיו בימים ההם
 ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא
 בסבלתם וירא איש מצרי מכה
 איש עברי מאחיו: י" ויפן פה וכה
 וירא כי אין איש נדף את המצרי
 וישמנהו בחול: י" ויצא ביום השני
 והנה שני אנשים עובדים נאים
 ויאמר לרשע למה תכה רעה:
 ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט
 עלט הלך רגלי אתה אמר כאשר
 הרגת את המצרי וירא משה
 ויאמר אמן נסע הדבר:

8. מדרש פליאה הוא מדרש תנחומא (פי קורח, פי"ח): "...וידבר (משה) אל העדה לאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה וגו'. שנו רבותינו, ארבעה נקראו רשעים, אלו הן, הפושט יד לחבירו להכותו אעפ"י שלא הכהו נקרא רשע שנאמר ויאמר לרשע למה תכה רעך... והלוה ואינו משלם... ומי שיש בו עזות פנים ואינו מתבייש לפני מי שגדול ממנו... ומי שהוא בעל מחלוקת שנאמר סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים. ושניהם היו בדתן ואבירם, עזות פנים ומחלוקת". וזה פלא עצום שלא הזכיר לגבי דתן ואבירם גם את העניין של הפושט יד להכות את חבירו שהרי אך ורק "בזכותם" נלמדה ההלכה שכל המרים יד על חבירו נקרא רשע.